

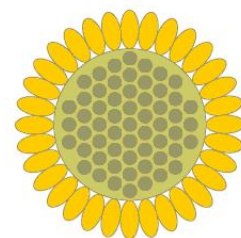
Inspektion av lackeringsverksamheter

RAPPORT

MILJÖ

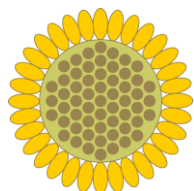
23 december 2015

Per Gröning

**SÖDERTÖRNS
MILJÖ- & HÄLSO-
SKYDDSFÖRBUND**

136 81 Haninge
BESÖKSADRESS
Rudsjöterrassen 5
TELEFON 08-606 93 00
FAX 08-606 93 01
E-POST
miljokontoret@smohf.se
www.smohf.se

Tillsyn av lackerare 2015

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har under vintern och våren 2015 genomfört ett tillsynsprojekt inriktat mot olika typer av lackeringsverksamheter inom våra tre kommuner Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Inom projektet har 13 fordonsreparationslackerare, 4 trälackeringsverksamheter och ett företag som blästrar och rostskyddsbehandlar ingått.

Ett av de nationella miljömål som förbundet arbetar för att nå är ”Frisk luft och minskad miljöpåverkan”. Målet innebär bl.a. att luften ska vara så ren att människors hälsa inte skadas.

Syftet med projektet har varit att kontrollera att lackerarna använder tillåtna produkter för de ändamål de används. Många billackerare använder miljövänliga vattenburna grundlack. Men de flesta avslutar lackeringen med en klarlack som innehåller flyktiga organiska lösningsmedel (så kallade VOC = Volatile Organic Compounds). En del VOC kan ge upphov till stark lukt som kan orsaka luktstörningar för närboende. Ett annat problem med VOC är att de indirekt påverkar bildandet av marknära ozon. Högt i atmosfären skyddar ozon oss mot solens ultravioletta strålning, men i markplanet är ozon inte bra för hälsan då den påverkar luftvägarna. I höga halter kan ozon orsaka irritation i ögon och luftvägar. Även gröda och andra växter kan skadas av marknära ozon. Vid inspektionerna har vi även kontrollerat kemikalieförvaringen, avlopps- och avfallshanteringen samt verksamheternas egenkontroll.

Användningen av VOC regleras av två st. EU- direktiv. Det ena, som i svensk lagstiftning har införlivats i Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2001:11, reglerar användningen i större anläggningar och kallas ”Anläggningsdirektivet”. I vårt projekt hade vi bara en verksamhet som omfattas av detta regelverk. Företaget blästrar och lackerar större stålföremål.

För drygt 10 år sedan bröts några verksamheter ut från ovanstående lagstiftning. Dessa fördes över till ett nytt EU direktiv där man i stället för att reglera själva anläggningen reglerar de kemiska produkterna. Direktivet kallas för ”Produktdirektivet” och är införlivat i svensk lagstiftning genom en av Kemikalieinspektionens föreskrifter, KIFS 2008:2. Det som bröts ut ur ”Anläggningsdirektivet” var gränser för VOC-innehåll i färg och lack samt för produkter för fordonsreparationslackering. Det som regleras är främst den maximala halten av VOC i produkterna och tillverkarna har en skyldighet att upplysa om detta genom en speciell märkning på förpackningen.

Resultat

I projektet har vi inte hittat några riktigt allvarliga brister men de flesta verksamheter har haft mindre brister. Positivt är att i så gott som alla fall så har samtliga förpackningar varit tillslutna på verksamheterna och därmed har onödigt läckage till omgivningen av lösningsmedel varit mycket begränsat. Alla

verksamheter har haft någon form av box där sprutlackeringen utförs och utformningen av boxarna har i så gott som alla fall varit bra. Frånluftsfiler som fångar upp färgpartiklar byts ut med jämna intervall och frånluftsfläktar ser till att släppa ut lösningsmedelsinnehållen luft ovan tak så att risken för luktstörning minskar.

Kemiska produkter ska förvaras så att det inte finns risk för att mark och avloppsnät riskerar att kontamineras. Kemikalieförvaringen har vid de flesta verksamheter varit bra och speciella färgrum finns. Dessa har täta golv och trösklar/lister som skyddar mot att ett färgläckage sprids utanför rummet exempelvis till golvbrunn och avloppsnät. I de fall förvaringen inte varit bra har vi ställt krav på invallningsåtgärder alternativt att golvbrunnar pluggas igen. Olämplig förvaring har varit en vanligt förekommande brist i tillsynen.

Av besökta 18 företag bedömdes 13 bedriva godtagbar egenkontroll och av de 18 bedömdes 15 ha en godtagbar hantering av farligt avfall.

Trender

Fler och fler av de större verksamheterna destillerar sin tvätthinner efter rengöring av utrustningen. Thinnern kan sedan återanvändas och på så sätt minskar avfallsmängden från verksamheten. De flesta verksamheter har varit dåliga på att föra anteckningar om vilka avfallslag och mängder som uppkommer i verksamheten och vart avfallet transporterats, vilket är ett krav enligt 43 § i Avfallsförordningen. Några verksamheter har missat att anmäla transport av eget farligt avfall till länsstyrelsen och har därför uppmanats att åtgärda detta.

Det har visat sig att ingen lackerare använder otillåtna färger. De flesta verksamhetsutövare har vetat om att det finns någon form av begränsning för tillåten mängd lösningsmedel i färg- och fordonsreparationslackeringsprodukter. Den speciella märkningen har också den varit okänd för de flesta, även om detta påpekades vid inspektionerna som förbundet utförde under år 2011. Märkningen är finstilt och svår att tyda.

Flera av verksamhetsutövarna har varit verksamma under lång tid. De upplever att produkterna och arbetsmiljön förbättrats betydligt under de sista 15 åren. Färgsystemen har utvecklats till att vara vattenbaserade i större utsträckning men de innehåller fortfarande en hel del VOC. Inom flera verksamheter har man blivit negativt överraskade när vi genom att förklara den otydliga märkningen kunnat visa att produkterna de arbetar med faktiskt kan innehålla ända upp till 850 g/L VOC, trots att leverantörerna kallar produkterna för vattenbaserade.

Bland de billackerare som varit verksamma under år 2011 och 2015 har den sammanlagda VOC-förbrukningen minskat från 3 245 till 2 023 kg. En annan trend är att mindre lackeringsfirmor försvinner och de större blir ännu större och de skaffar bättre utrustning och rutiner. Det finns verksamheter som har ökat sin förbrukning genom att antal lackerade bilar har ökat. Om det totala VOC-utsläppet har minskat i våra kommuner är oklart för oss, men utsläppet för varje reparationsarbete har minskat under de senaste 15 åren.

Bland möbellackerarna har ett företag med tidigare stort utsläpp flyttat från ett mindre industriområde i Tyresö till Nacka kommun. Två möbellackeringsföretag i Tyresö har minskat sin lackering genom att de lägger ut lackeringen på andra företag. VOC-utsläppen i Tyresö har därför minskat betydligt. Detta bedöms vara positivt eftersom de var belägna nära bostäder och arbetsplatser.

Projektet har visat att det fortfarande finns brister av varierande allvarlighetsgrad hos de verksamheter som bedriver lackeringsverksamhet. Det finns därför ett behov av återkommande inspektioner i framtiden. Bristernas allvar har dock minskat jämfört med hur situationen var vid inspektionerna 2011.

Diskussion om reglerna i KIFS 2008:2 och direktiv 2004/42/EG

Syftet med direktivet är att försöka minska den totala halten VOC i vissa ovan nämnda produktgrupper för att minska luftföroreningar och ex förutsättningar för bildande av marknära ozon. Det finns ett krav på tillverkare och importörer att det ska framgå genom en märkning hur mycket VOC som är tillåtet för en specifik kategori, exv. *Topplacker*, samt hur mycket VOC som finns i den aktuella produkten. Ett negativt resultat från projektet är att användarna av produkterna faktiskt inte vet om att VOC-innehållet regleras genom en maximalt tillåten halt. Det mest illavarslande är att få visste 2011 att produkterna ska vara märkta, hur märkningen ser ut och vad syftet med märkningen är. Fortfarande finns det verksamhetsutövare som inte vet hur märkningen ska tydas.

Ett problem är att det i lagstiftningen inte är specificerat hur märkningen ska se ut, därför kan märkningarna se väldigt olika ut. Ett syfte med märkningen är att användaren ska kunna förstå informationen i märkningen men vi bedömer att märkningen fortfarande är kryptisk.

En informativ märkning är ett utmärkt verktyg för en användares arbete med substitution. På ett enkelt sätt skulle verksamhetsutövaren direkt kunna jämföra två produkter med varandra och aktivt välja att använda en med mindre VOC och miljöpåverkan. På detta sätt kan ett kundtryck på tillverkarna att faktiskt skapas för att fabrikanterna ska ta fram mindre VOC-innehållande produkter.

Slutsats om märkningen

Idag är det fler användare som känner till märkningen jämfört med läget för fem år sedan. Ändå är märkningen svår att tyda. De flesta användare litar på att leverantörerna levererar miljövänliga och bra produkter.

Det är viktigt att den fortsatta tillsynen inriktas på att lackerarna ska vara medvetna om att märkningen finns, vad den betyder och hur de kan dra nytta av den.

Per Gröning

